

Gorenjec

List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Uredništvo in uprava, Strossmajerjev trg 1
Tel. št. 78.

Leto XXI.

Št. 23.

Kranj, 5. junija 1937.

Izhaja vsako soboto.
Naročnina: celoletno 40.- Din, polletno 20.- Din,
četrtletno 10 Din.

Kompromis zmaguje!

Pred 14 dnevi smo objavili članek, ki je na prepričljivo način zagovarjal idejo kompromisa za predstoječe občinske volitve. V članku smo obrazložili ogromen gospodarski pomen, ki bi ga imelo dejstvo, da bi se občinske volitve izvršile v sporazumu vseh z vsemi. Ne glede na ogromen pomen, ki bi ga tak nastop imel za vsakogar posebej in za vse kranjske meščane, bodisi v zasebnem bodisi v pridobitnem oziru, bi napravil na vsi slovensko javnost tak utis, da bi ga brezdvomno v mnogih krajih posnemali in bi bila napravljena naši javnosti s tem veliko usluga.

Kar je trezno mislečega in gospodarsko ter pridobitno usmerjenega, je z zadoščenjem pozdravilo ta nastop; odjek tega pa se je izražal v tem, da je na mah ustavil vsako volilno agitacijo, ker je slehernik prepričan, da bo lista, ki si je zapisala na čelo svojega programa pomirjenje med meščanstvom, sestavljena tako, da bo več ali manj zadovoljila vsakogar v prvi vrsti pa, da bo združila vse sloje k skupnemu delu.

Ideja kompromisa je s tem v srcih vseh dobronamernih meščanov dosegla že zmago in je s tem že odločen uspeh volilnega dne, tudi ko bi proti volji vseh dobronamernih moralo priti do volilne borbe.

Vsi sloji, vseh sedanjih in bivših prepričanjsko so uverjeni, da more edino sporazumno delo na občini ustvariti toliko haska za vsakega posameznika, kakor ga ne more v nobenem pogledu dati volilni boj. Ker je edino v sodelovanju vseh slojev in v prijaznem sporazumu mogoče doseči za mesto nekaj, od česar bo imel slehernik gotove koristi in ko bi se teh koristi v gospodarski obliki tudi ne moglo izraziti, bi bile brezdvomno v družabnem in društvenem oziru ogromnega pomena. Samo v složenem delu je mogoče počasi in s previdnostjo doseči obče koristnih uspehov, medtem, ko je v bojnem glasovanju že v naprej izključen vsak dobitoren uspeh. Nauk iz polpreteklega doba nam to jasno pove in nas odločno svari proti vsakerim v tem pogledu nepremišljenim korakom.

Kdor razmišlja o položaju stvarno, bo prišel do zaključka, da nikakor ne kaže vzbuhati strasti in jih zanesti na volilnem praporu med sicer mirno meščanstvo, ki je navezano na to, da živi drug ob drugem in drug od drugega.

Današnji meščan kranjskega mesta kateregakoli stanu je naravnost primoran, da trezno razmišlja o svojem gospodarskem položaju in o svoji gospodarski bodočnosti in kot zaključek takega razmišljanja more biti sam odločitev za miren sporazum. Da je temu v resnici tako, dokazujejo najbolj tisočere izjave v najrazličnejših razgovorih, da je ogromna večina, lahko bi rekli več kot 99% za tak način ureditve bodočega medsebojnega sožitja. Po sebi umevno je, da kljub temu obstajajo še različne diference iz polpreteklega doba, ki so morajo v znamenju kompromisa urediti na hoden način in nobene tajnosti ne izdamo, če javno izpovemo, da se je v tem pogledu storilo vse in dalo izjave, ki morejo in morajo vsakogar uzgodovoljiti kadarkoli, bodisi na eni ali na drugi strani. Kdor pa ima še kak nepopravljivi račun zato volilni dan gotovo ni pravo torišče, — temveč je edina možnost urediti obstoječe diference v možatem in odkritosrtnem nastopu s pripravljenostjo v srcu, ki se z eno besedo in eno samo kavalirsko gesto udejevi ter spravi vse take marnje končnojavno s sveta. Gotovo je, da morejo taka dejstva izvršiti samo ljudje, ki ne nosijo večnega srda v svojih srcih, ki vedo, da ni rešitve v medsebojnem ugonablanju, temveč v mirni stvarni debati, ki v naprej izključuje kakršnokoli krivico. Povsod in vedno se je do take geste mogel povzpeti samo oni, ki se je čutil močnega dovolj, da proži roko in izrazi pripravljenost za sodelovanje.

S tem smo vnovič izpovedali program našega bodočega dela in udejevanja, program, ki ga je ideja sporazuma napisala na svoje čelo in

ga hoče možato uveljaviti, pa naj si bo to na torišču občine ali kakega drugega javnega udejevanja. Vsem meščanom mora biti to popolnoma jasno in se tem, da je javno povedano, ni za one, ki so ta sporazum zamislili in ki delajo na njem z vso silo, možno kakršnokoli izbegavanje v bodočnosti in v tem tiči jamstvo tudi za one, ki so morda še dvomili v resno, pošteno voljo tega kompromisa.

S tem je jasno povedano, da ne more tudi v bodoče imeti od tega nastopa ničče, ki je kaj pripomogel do uresničitve te ideje, kake škode ali celo preganjanja.

Naše stališče v tem kompromisu je precizirano s tem, da podrobnosti in kdorkoli bo na volilni dan izrazil svojo pripadnost tej ideji, je lahko uverjen, da bo naša njegova beseda polno upoštevanje tudi tedaj, ko bi bilo treba odločiti o protivnikih te ideje.

Da mora zmagati ta misel je jasno, kakor beli dan in leži v naravi slehernega dobro mislečega in dobrohotnega meščana, leži v naravi, ki se bori za obstanek za vsakdanji kruh, leži v naravi mirnega in družabnega življenja, z eno besedo ta ideja je izšla iz dna človeške duše in se z vso energijo protivi mislim onih, ki bi hoteli v bojnih volilnih nastopih iskati svoje rešitve.

Umevno je, da je v prvih dneh, ko je bila ta misel dana na papir, imela tudi svoje protivnike, ljudi, ki v osebnem nasprotovanju včasih ne poznajo meje, ljudi, ki so mislili in hoteli iskati svojih osebnih interesov v obliki bojnega glasovanja, ljudi, ki so nepomirljivi in ki jim ne gre v račun, da bi živel kranjsko meščanstvo v medsebojni slogi in v medsebojnem hodenem nastopanju bodisi zasebnem bodisi javnem.

Prepričani smo, da je takih ljudi silno malo in če so morda začetkoma mislili, da bi mogli moč kompromisne ideje streti z običajnimi volilnimi podvigi, so se morali tekom zadnjih 14 dni na svojo žalost prepričati, da je ideja kompromisa tako mogočna, da nimajo prav nobenega izgleda za uspeh svojega separatnega nastopa. Ne samo, da so se v prvem trenutku izjavili takozvani pripadniki vseh slojev političnih struj za to idejo, izjavili so se tudi zastopniki najrazličnejših korporacij bodisi gospodarskih bodisi društvenih za tak način ureditve kranjskih razmer. Danes imamo v rokah izjave mož, ki imajo kot krmilarji ene ali druge panoge javnosti velik vpliv in katerih beseda bo dala smernice vsem njihovim sodelavcem. Od priprostega obrtnika in delavca pa do zastopnikov največje industrije, od trgovca in obrtnika pa do uradnika, vse dela in govori za to idejo, ki v naprej izključuje kakršnokoli osebne ambicije in osebna maščevanja ali razračunavanja bodisi osebnih bodisi strankarskih zadev na forumu mestne občine, kamor snada edinole spas in blagodat nas vseh in gospodarsko udejevanje, ne glede na sloj, stranke in osebnosti.

Na čelo občine je za bodoča leta, ki imajo prinesiti vse one za kranjsko mesto neobhodno potrebne investicije, zapisano, da so tamkaj politika in osebnost izključene. Za vse take strasti je časa in prostora povsod drugod dovolj in kogar je volja, da se s svojimi so-meščani bori in prepira, si mora neobhodno izbrati drugo torišče.

Kakor že povedano, je dovolj mogočnih osebnosti za uresničenje tega programa in tega načina izvedbe predstoječih volitev zastavilo svoj vpliv in svojo osebo in nobenega dvoma ni več, da bo ideja 20. 6. 1937 slavila svoj zmagonosni pohod, v miru in veselih obrazov, prav tako, kakor če bi bila proti naši srčni želji in volji primorana utreti si pot skozi vrste volilnih borec. Zato v zadnjem trenutku, ko je možno, da med kranjskim meščanstvom zavladata stoddosten sporazum, odločno apeliramo na vse one silno redke pobornike nasprotne misli, da v svoji uvidevnosti priznajo kranjskemu meščanstvu z volilnim bojem in kakršnimkoli razvsemujem strasti in mu poklonijo oni od vseh

tako iskreno željeni mir, ki nas bo povedel v lepše čase medsebojnega sožitja. Po zmagi te ideje, če bodo šli tudi oni redki za njo, ki stoje morda danes še izven njene poti, se bodo lahko uverili, da so izkazali največjo uslugo sebi in splošnosti in da so s tem pridobili na ugledu več, kakor bi jim mogla dati kakršnakoli, danes morda še pričakovana takozvana volilna zmaga.

Jasnejšega izraza odločne volje, ki je s tem

Veličastna proslava majske deklaracije v Kranju

„V gorenjsko oziram se skalnato stran...“ tako je zapel pevski zbor Prosvetnega društva v Kranju in se tem začel proslavo 20 letnice majske deklaracije. In res je gledala vsa Slovenija, kako bo proslavil spomin tako važnih zgodovinskih dogodkov našega narodnega življenja ponosni Kranj, metropola Gorenjske. Samo mesto je imelo svečano obleko, saj ni bilo hiše v Kranju, ki ne bi bila okrašena z zastavami. Vsi meščani so kot eden razumeli pomen tega dne ter se pripravili za proslavo brez vsakih ozir. Proslava je bila tako mogočna, kot jo gotovo ni bilo nikjer v Sloveniji.

Ko se je začelo mračiti so bile že vse hiše po mestu osvetljene, velikanska množica ljudi se je zbirala na Glavnem trgu pred občinsko hišo. Godba Kranjskega glasbenega društva je igrala pred mestno hišo in zabavala množico, ki je čakala ali se bodo uresničile želje nas vseh, da nas za obletnico majske deklaracije obišče naš voditelj in naš borec za pravice slovenskega naroda. Vsem so bili še živo v spominu dnevi pred 20 leti, ko je dr. Korošec obiskal naše mesto in nas še bolj podžgal v deklaracijskem gibanju. Vsi so želeli, da bi zopet mogli pozdraviti v svoji sredi neomajenega borca za naše pravice.

Pri „Bekselnu“ se je začel formirati velik spreved, ki je nekaj pred pol 9. uro krenil po mestu. Kako impozanten je bil spreved, naj govoriho številke. Prvi so bili kolezarji z okrašenimi kolesi, njih 30 po številu. Za njimi je sledila slovenska zastava, ki so jo spremljali fantje v belih, modrih in rdečih srajčah, barvah slovenske zastave. Kot znak velikega deleža naših žena in deklet pri majske deklaraciji so sledile dekleta v oblačilih: belih, modrih in rdečih tako, da je spreved izgledal kot živa slovenska zastava. Cerkljanska godba je igrala koračnice ter tako še bolj povzdignila veliko oduševljenje ljudi. Za godbo so sledile društvene zastave, za katerimi se je zvrstil spreved nad 250 narodnih noš. Še tako otrplo srce za slovensko stvar je moralo hitreje utripati, ko je oko sledilo krasni sliki, ki jo je nudil spreved narodnih noš. Kot zadnji so zaključili spreved možje in fantje, vsi z bakljami in tako povdarili misel, da so kot zvesti čvarji vedno na braniku svojih pravic in kot udarna moč vedno zvesti voditeljem za našo stvar.

Spreved, v katerem je čez 1000 ljudi, je počasi korakal skozi mesto. Vzklikanje Sloveniji, dr. Korošcu, knezoškofu dr. Jegliču, našemu banu in pokojnemu dr. Kreku ni bilo ne konca ne kraja. Val navdušenja je prevzel one v sprevedu in one, ki so ga opazovali. Spreved je prišel pred mestno hišo, kjer so se vsi zvrstili pred balkonom.

Točno ob pol 9. uri se je pripeljal dr. Korošec v spremstvu g. bana, njegove soproge in univerzitetnega prof. dr. Lukmana. Več tisočglava zbrana množica na mestnem trgu je vzvalovala kot orkan in v velikem navdušenju brez konca vzklíkala in pozdravljala svojega voditelja. Fred vohom v mestno hišo je pozdravil g. ministra predsednik okrajne organizacije JRZ, odvetnik dr. Megušar. Vsi so se nato podali v dvorano mestne hiše, kjer je našega voditelja pozdravila v imenu kranjskih žena in deklet g. prof. Rovšek Milena z naslednjim nagovorom:

„Dovolite, spoštovani g. minister, da vas v imenu kranjskih žena in deklet prav iskreno v naši sredi pozdravim. Ob priliki proslave dvajsete obletnice majske deklaracije se tudi vse zavedamo njenega globokega pomena za slovenski narod in celo Jugoslavijo in čutimo

isto, kar so vse slovenske žene čutile tedaj, ko so tudi one stopile v vrsto boriteljev za svobodo slovenskega naroda in s svojim navdušenim in nesebičnem delom, gotovo vsaj nekoliko pripomogle v lepšo bodočnost. Zelim vam, naš slavni narodni voditelj, še v nadaljnjem vašem delovanju tako velikih uspehov in vam zagotavljam, da smo tudi danes pripravljene stopiti v borbo za uresničenje vaših idej, kakor so bile slovenske žene pred dvajsetimi leti.“

Za začetek proslave je zapel pevski zbor Prosvetnega društva Fleižmanovo pesem „Triglav“. Potem je Jardo Gogala recitiral Gregorčičev „Naš narodni dom“. Bog živi vse Slovence pod streho hiše ene!“ je izvenilo in vihar navdušenja je prevzel desetisoč glavo množico. Vzklík dr. Korošcu, slovenskima ministroma, našemu banu, so se vrstili drug za drugim. Zopet se je oglasila slovenska pesem. Pevski zbor je pod večim vodstvom g. Mohorja zapel Nedvedovo „Domovina, mili kraj“. Ko se je vihar navdušenja polegel, je spregovoril slavnostni govor predsednik časne občinske uprave g. Karol Cesenj. V svojem govoru je povdarjal velik pomen majske deklaracije za naš narod, o velikem navdušenju, ki je v onih pomembnih dneh, katera naj bi bila tudi nam sedaj za vzgled. Burno vzklikanje našim voditeljem je nagradilo govornika. Nato je zapel zbor Ipačveo „Slovenec sem“.

Tedaj se je pojavil na balkonu občinske hiše minister g. dr. Anton Korošec v spremstvu bana dr. Marka Natlačena in predsednika Prosvetne zveze univerz. prof. dr. Lukmana. Množica kar ni hotela utihniti, vihar navdušenja je prevzel tisoče in tisoče zbrane množice. Vzklikanje je prenehalo šele tedaj, ko je naš voditelj vzdignil roko v znak da želi govoriti. Takoj je množica utihnila in zvesto poslušala velike besede velikega borca. G. dr. Korošec je v svojem jednatem govoru povdaril takoj uvodoma, da takega navdušenja in tako velikanskega zboru v Kranju še ni doživel. Zahvalil se je za tako zavest ob priliki proslavljanja spomina majske deklaracije. Vendar ne smemo v teh dneh proslavljati samo besed majske deklaracije, besed, ki so bile izrečene v danjskem parlamentu, temveč naj tudi proslavljamo spomina na one dni, ko je ta naša beseda našla toliko razumevanja pri slovenskem narodu. Ona je našla pot v srce, našla je pot v dušo slehernega Slovence in Slovenke. Ni bilo razlike med nami ne po mestih, in vaseh, ne po dolinah in gorah. Ta spomina naj danes proslavljamo, spomin trenatkov, ko je bil naš narod tako enoten v svojem nastopu. Spomina na one dni naj nas tudi danes združuje v tako enotno delovanje, kot takrat. Če bomo tako enotni, potem bomo lahko dosegli še vse ono, kar po majske deklaraciji še nismo dosegli.

Ko je g. minister končal s svojim govorom, je vihar navdušenja dosegel višek. Vzklikanju ni bilo konca. Vmes so se slišali strelci petard z zvonika farne cerkve, ki je bil ta večer ves osvetljen, v zraku so švigale raznobarne rakete ter na ta način slovesnost še bolj povzdignile.

Godba je zaigrala pesem „Hej Slovenci“, ki jo je začela peti vsa množica. Iz desetisoč gri je zadonela slovenska pesem, znak, da v Kranju še živi prava slovenska zavest, da ga ni moglo uničiti še tako hudo preganjanje zadnjih let.

Skozi „špalir“ narodnih noš je potem g. minister obsut s cvetjem zapuščal mestno hišo in tedaj so se šele videli ganljivi prizori brezmejnega vdanosti in ljubezni.

V gostem špalirju narodnih nož z godbo in slovensko zastavo našla je odšel nato naš narodni voditelj z g. banom dr. Natlačanom na vrt hotela Stare pošte. Ves vrt so zavzele narodne nože, v sredi med njimi pa je imel svoje omizje naš voditelj z g. banom. Sem je povabil g. ministrskega namestnika g. Lipoviča s soprogo, g. dekana Škerbca, predsednika časne občinske uprave g. Karla Česanja s soprogo, narodnega poslanca g. dr. Semrova s soprogo, predsednika okrajne organizacije JRZ dr. Megušarja in druge predstavnike. Med temi smo opazili bivšega narodnega poslanca g. Janeza Brodarja, šenčurskega župana g. Umnika in župana iz Predoselj g. Zabret Ivana. Pri omizju so stregle kranjske gospodične v narodnih nošah. Četudi smo mčili, da se bo g. ministar pri tej priliki po napornem dnevu malo oddahnil, je vseeno ves čas sprejemale posamezne deputacije, pozdrave in prošnje. Vidno zadovoljen se je ob pol 12. uri z g. banom, njegovo soprogo in dr. Lukmanom burno pozdravljali in ponovno obsut s svetjem, odpeljal proti Ljubljani.

Tako je ponosni Kranj proslavil 20 letnico majske deklaracije. Dokazal je tudi, da v Kranju še živi in plamti slovenska zavest, ki bo plamtela dokler bo stal Kranj. —

Pot na Kalvarijo Šmarjetno goro in Sv. Jošt

Številni interesi se vprašujejo, kak bo dohod na te izletne točke, ker je sedaj vsled nove ceste stara pot zaprta. Kakor izgleda, bodo te naselbine odrezane od ceste in šelo po dolgem ovinku skozi Šmartno ali čez Gorenjo Savo dostopne. Nova cesta bo speljana par metrov pod Kalvarijo in bi bilo prav, da sedaj ko je čas za to, merodajni faktorji napravijo potrebne korake, da se tukaj napravi uместna rešitev. Nikakor ne gre staro, obstoječo pot enostavno zapreti in se tem zapreti vse tujski, turistični in krajevni promet. Prebivalcem teh krajev in številnim izletnikom bi bilo vsekakor zelo ustrezno, da bi se nadomestila stara spodnja pot zgoraj nad novo cesto, toliko široka kot udobna vozna pot, kar bi odgovarjalo z vsakega stališča. Tako pot bi brez dvoma nudila hitrejši razvoj, tako naselbini Kalvariji in dohodu na druge točke. Mislimo, da bo tudi iz estetične strani ta kraj mnogo pridobil. Obrtniki in trgovci in sploh vsi pridobitni sloji bi gotovo tesno sodelovali, da bi se to uresničilo. Vsi oni pa, ki o tem odločajo, bodo brez dvoma storiči, da se temu kraju pomore s takim dohodom, da bo vsem ustrezno, tako prebivalstvu in drugim.

Nadvoz pri Okroglem

V nedeljo, dne 6. junija bo imela prijazna vas Okroglo v občini Naklo svojo posebno slovesnost. Otvoril in blagoslovil se bo nov most, ozi-

roma železniški nadvoz na progi Kranj—Tržič pri kilometru 3.15. Most je dolg 31 m, 3 in pol m širok ter visok od železniških tračnic do vrh ograje 12 m. S tem mostom se skrajša pot, ki pelje od državne ceste na Okroglo za polovico, poleg tega pa se odpravita dva zelo huda klancina in pa tudi nevarnost nesreče pri prehodu čez železnico v soteski med klancema. Ta prehod je bil za voznika dosedaj zelo nevaran, ker ni videl prihajajočega vlaka, ki vozi iz Tržiča v Kranj, nič preje kakor takrat, ko je stopil na železniški tir.

Ima pa ta slovesnost še drug pomen. Razmeroma mala vas, kakor je Okroglo, kjer so sami kmeti je postavila ta most, ki je stal mnogo truda in pa tudi denarja. To je vsekakor znak velike skupnosti in zavednosti, ki je med vaškani. Seveda je bilo treba tudi pomoči od drugod. Zahvalo smo dolžni direktorji državnih železnic za dovoljenje gradnje mostu, gospodu banu Marku Natlačanu, ki je pokazal tako veliko razumevanje za stvar ter je nakazal podporo v večjem znesku iz bednostnega sklada. Omeniti moramo tudi narodnega poslanca dr. Semrova, ki nam je šel na roko ter z različnimi intervencijami dosegel, da se je stvar tako hitro mogla izpeljati. Koliko je bilo treba truda in dela, da se je vse tako lepo uredilo, pa moremo prečiniti šele tedaj, če vemo, da je bilo potrebno obdelati na sto kubičnih metrov hrastovega in borovega lesa, nad 1000 voz gramozu in kamenja je bilo potrebno navoziti, nad 100 kubičnih metrov skal je bilo potrebno razstreliti. Vse to so izvršili kmetje sami. To je dokaz velike skupnosti, ki je v naši vasi. Tudi je dokaz, da se kljub slabim razmeram, ki so nastopile za kme-

ta, da mnogo stori in doseči, ako v vasi vlada prijateljstvo in prava zavest skupnosti.

Slovesna otvoritev in blagoslovitev nadvoza se bo izvršila v nedeljo 6. junija ob 3. uri popoldne. Po blagoslovitvi bo v gozdčku poleg novega mostu gozdna veselica, katere dobiček je namenjen za kritje primanjkljaja pri nastalih stroških. Obiskovalci in gosti si bodo ob tej priliki lahko ogledali idilični gradič pokojnega monsiora čg. Tomo Zupana, ki je tako ljubil ta med dvema železnicama in nad Savo ležiči kraj.

Blagoslovitvi bodo prisostvovali tudi predstavniki različnih oblasti. V slučaju slabega vremena se bo slovesnost preložila na drugo nedeljo, t. j. 13. junija. Vabimo vse okoličane in Kranjčane, da se naše slovesnosti polnoštevilno udeleže.

Zahvala

Ob priliki nedeljske proslave majske deklaracije ste kranjski meščani brez izjeme okrasili in razsvetlili svoje hiše. Hvala Vam zato. Posebno zahvalo izrekamo narodnim nošam iz Kranja, Cerkelj, Predoselj, Besnice in Nakla, ki ste se na vabilo odzvali v tako častnem in velikem številu. Pa tudi vam možem in fantom zahvala, da ste se v tolikem številu udeležili bakljade po Kranju. Nočemo pa pri tej priliki pozabiti naše reditelje, ki so vse nadzorovali in stvar tako lepo izpeljali.

Vsem, ki so se udeležili manifestacije in ki so na katerikoli način pripomogli, da je proslava bila tako veličastna, iskrena hvala.

Kraj. org. JRZ. v Kranju.

Tedenske novice

KRANJ

Prešernova kočna na Stolu je počeniš z junijem stalno odprta in oskrbovana.

Avtobusno podjetje O. Žužek naznanja, da odhaja avtobus iz Cerkelj v Kranj ob delavnih dneh ob 6. uri zjutraj mesto ob 6. 25 uri. V nedeljah in praznikih pa odhaja iz Cerkelj ob 14 uri mesto ob 14.10 uri. Nadalje naznanja podjetje, da bodo vozne cene od 1. junija t. l. dalje do skrajnosti znižane.

Cesta Ljubljana Kranj. Sekcija za gradnjo državne ceste Ljubljana—Kranj prične dne 8. junija 1937 preurejevati državno cesto št. 2 na delnici Ljubljana St. Vid od km 620.878 do km 623.250. V to svrhu je potrebno, da se na tej progi začasno ukine promet z vozili ter spelje na sosedne javne ceste tako-le:

Iz Ljubljane po Vodnikovi cesti z odepcom pri stari cerkvi v Šiški, preko Dravelj in Zapuži do priključka na državno cesto pri novi mitnici.

Strokovno društvo usnjarskih pomočnikov v Kranju priredi dne 6. junija 1937 veliko vrtno veselico v prostorih tovarne Standard preje Polak. K obilni udeležbi vabi odbor.

Tečaj za kuhanje, ki ga priredi skupina poseleske zveze v Kranju v Marijanišču, se prične v sredo 9. junija točno ob pol devetih zvečer. Zanimanje za tečaj je veliko. Vsem naenkrat pa ne moremo ustreči. Zato bo priredila skupina poseleske zveze pozneje zopet nov tečaj. Tečaj se vrši samo po enkrat na teden zvečer in je zvezan s tako malimi stroški, da si bo mogla prav vsaka služkinja izpopolniti svoje kuharsko znanje.

Prijavljanje oseb. Od občine Kranj se ponovno opozarjajo hišni posestniki in druge osebe, ki prenočujejo tučce ali imajo tuje osebo stalno na stanovanju, da stanovalec najkasneje tekom 24 ur naznanijo potom prijavnice pri občini. Inozemce pa morajo prijavitij tekom 12

konci v njej. Dvoje zamreženih oken je iz hodnika puščalo le malo svetlobe v prostor. Ves komfort v celici je obstojal iz desek, ki so ležale na golih kamenitih tleh. Vsa celica je izgledala, kakor kaka kmečka klet.

Vlegli in posedli smo po tleh, nekateri smo imeli s seboj odeje, pa smo jih pogrnilo po deskah. Bili smo vsi kar nekam razigrane volje in padla je tudi marsikatera šala, seveda le na naš račun...

V svoji črni salonski suknji sem se vlegel na gola tla in uprl svoje oči v nizki obok. Zaspali seveda ni bilo mogoče. Zamolklo so odmevali koraki straže, ki je hodila po hodniku ob naši celici, pod deskami je škrtalo, miši so iskale stankov jedil in skakale po naših nogah.

Dne 7. marca nas pride zjutraj ob 6. poklicati žandar, naj se pripravimo za pot. Kmalu opravimo svojo toaletu in poklicali so nas na dvorišče, kamor prinesemo svojo prtljago. Tam je bilo že pripravljenih par družb za transport. Večina blede, izsušeni obrazi, slabotno oblečeni, nekateri so se tresli od mraza.

Opazil sem, da so vse jetnike za transport žandarji vklepali v verige. Ali bodo tudi nas vklepali? Neki žandar, ki je bil določen nam za spremstvo, prične jemati iz svoje torbe verigo, da bi pričel tudi nas vklepati. To bi bilo pač še najhujše. Je pač predpis, da jetnike vodijo uklenjene. Tako so vodili tudi vse druge obsojence, Srbe in Hrvate, iz Glavnjače v kaznilnico. Pa stopim k poveljniku našega spremstva in mu pravim: „Mi nismo nikaki zločinci, jaz garantiram za vse iz naše družbe, da ne bo nikdo poskušal pobegniti in prosim, da nikogar ne vklenete.“ Kaplar je pomignil žandarju, naj nas pusti v miru in tako so nas odvedli na kolodvor neuklenjene.

Na belgrajski kolodvor nas pripeljejo ob 7. zjutraj in nas spravijo na vlak, ki je odpeljal ob 7.50. Za nami se je peljala še druga skupina, med njimi je bil eden, ki je dobil 20 let za ubojstvo.

PROSVETNO DRUŠTVO V KRANJU.

Vse člane posebno one, ki so stali ob zibelki našega društva in prva leta delovali pri njem, vljudno vabimo, da se v nedeljo dne 6. t. m. sigurno udeležijo skupnega fotografiranja po osmi sv. maši pred škofijo. Letos bomo praznovali 35 letnico ustanovitve, zato bo gotovo eden najlepših spominov slika vseh onih, ki so v tem času delovali pri društvu. Pridite prav vsi, mladi in stari. Tudi fantje in dekleta iz Primskovega, Čirčič in drugih vasi kranjske fare, ki ste že na praznik sv. Rešnjega Telesa posebej slikalipridite, da nas bo čim več. Kdor ima narodno nošo, naj pride v njej. Slika bomo potem razstavili na kulturno-zgodovinski razstavi.

Zapomnite si: v nedeljo 6. t. m. ob devetih zjutraj vsi pred škofijo. Bog živi!

ur. Ker sedaj vrši kontrolo glede prijavljanja uprava policije iz Ljubljane, se prebivalstvo opozarja na zglasovalne predpise, ker bi jih sicer v primeru, da ne izpolnjujejo tozadevne uredbe, doletele zakonite posledice.

Člani Prosvetnega društva! Ne pozabite na delo, ki nas tako priganja na sportni prostor v Hujanskem borštu. Naj ne bo nikogar, ki ne bi sodeloval! Teden dela se je že začel.

Čebelarska podružnica v Kranju je postavila v Bašlju pod Storžcem svoj čebelnjak, ki bo v nedelje, dne 6. t. m. ob 14. uri otvorjen.

K tej proslavi vabi vse člane podružnice prav vljudno Odbor.

Društvo Gorenjski rejec malih živali v Kranju opozarja vse člane na obvezni članski sestanek, kateri se bo vršil v nedeljo, dne 6. junija 1937 ob 9. uri popoldne v društvenem prostoru gosilne Lukež, Kranj, Glavni trg. Opozarjamo vse člane na obveznost sestanka, ostali vljudno vabljeni. Odbor.

Nesreča pri delu. V četrtek popoldne se je pri mizarzem podjetju Jurij Pollak dogodila nesreča, ki je zahtevala težko poškodbo mojstra Pogačnika Alojzija. On je namreč delal pri stroju za strunjanje in mu je stroj, najbrže vsled neprevidnega dela in nepazljivosti odtrgal štiri prste na levi roki. Pogačniku je takoj nudil pomoč zdravnik, ki je tudi odredil takojšen prevoz v ljubljansko bolnico.

V nedeljo so streljali z možnarjem fantje na Primskovem. Bila je namreč ta dan procesija sv. Rešnjega Telesa. Pri polnjenju naboja se jim je vsled neprevidnosti vnel smodnik, ki so ga imeli v malem zaboju. Nastal je velik pok, ki je fante vrgel ob steno zvonika, nekatere pa je tudi obžgal ogenj. Štirje so bili ranjeni, vendar je samo eden moral iskati pomoči v bolnici. Rozman Milan je namreč dobil precej hude opekline po nogah, prsinh in glavi. Vendar je sedaj že izven nevarnosti.

Škerbec Matija:

Šenčurški dogodki

(Dalje)

V Glavnjačo in Kustodijo.

Glavnjača...

Vedeli smo, da obsojence po razsodbi navadno odpeljejo v Glavnjačo, od koder jih nato pošljejo v določene kaznilnice. Tako smo slutili po razsodbi, da bomo tudi mi imeli priliko pogledati, kakšna je Glavnjača od znotraj... Glavnjača je namreč splošno znana — celo preko mej države — belgrajska ječa...

Kako uro smo čakali v sobi državnega sodišča za zaščito države, na to pa nas odvedejo na dvorišče, kjer je že čakal avtomobil belgrajske policije. V velikem in zaprtem avtobusu se pripeljemo na dvorišče Glavnjače, ki je spredaj mračno in nizko poslopje. Noč se je že delala in rahlo je rosilo na primerno majhno dvorišče, kjer smo morali čakati celo uro nevede, kaj bo z nami.

Na dvorišču je vladal živahen promet. Jetnike so vodili sem in tja: nekatere k zasliševanju, druge v zapor, nekatere zopet kot odgodske skupine v druge kraje. V pritličju smo videli veliko celico, kjer je bilo zaprtih polno žensk... Nekatero so bile med njimi skoro le na pol oblečene. Celica je bila prenapolnjena in v njej je moralo vladati težko vzdušje. Mrzlo mi je prihajalo pri srcu, ko sem gledal to vrvenje po dvorišču in prepeljavanje jetnikov... Tu in tam kak krik, prerivanje sem in tja, na vseh obrazih nemir... Tam poleg v kotu pa je bil prostor, kjer je navažno krvnik opravljaj svoj posel nad onimi, ki so bili obsojeni na smrt.

Ob 8. uri zvečer nas odpeljejo v celico, ki je ležala v pritličju. Zdelo se mi je, da so za nas pripravili kaj boljsega. Celica je bila vsa na novo pobeljena, nizka, da si lahko mogel stati po

Nihče nam ni povedal, kam nas peljejo, sklepali pa smo, da gremo v Sremsko Mitrovico, kjer je edina kaznilnica v državi s takozvano „Custodia honesta“. Res nas v Sremski Mitrovici odvedejo iz vlaka in na to po mestnih ulicah proti okrožnemu sodišču.

Sremska Mitrovica je približno tako velika, kakor naše Celje. Starodavno mesto, ki je v rimski dobi igralo veliko vlogo. Ulice so široke, a blatne; hiše večinoma nizke, kakor sploh v Sremu. Začudeno so nas opazovali meščani, posebno mene kot duhovnika, ko sem korakal v družbi jetnikov in v spremstvu orožnikov proti okrožnemu sodišču in naši ječi. Neko gospo je to tako ganilo, da so duhovnika vodili v ječo, da je drugo jutro prišla k vratom kaznilniškega poslopja in je tam jokala in izpraševala po onem duhovniku, ki je bil priveden v zapore... Stražniki so najprej mislili, da je to moja mati. Kar ustrašil sem se, ko mi pove dobrodušni stražnik, da pri vratih joka moja mati... Bog blagoslovi ono neznanu sremsko mater, ki jo je tako ganila naša usoda.

Custodia honesta! V hrvaškem zakoniku so poznali že v Avstro-Ogrski takozvano „Custodia honesta“ — častni zapor za take jetnike, ki niso zakrivil nečastnega dejanja. Novi jugoslovanski kazenski zakonik je to ustanovo prevzel iz starega zakona za Hrvaško, kakor so pravili pazniki.

„Custodia honesta“ — častni zapor ima mnogo prednosti pred ječo v navadnih kaznilnicah. V Kustodiji ima jetnik pravico do svoje hrane, ohrani svojo obleko, ni primoran opravljati kaznilniških del, ima lahko naročene časopise in more dobivati knjige za čitanje, svojo zaposlitev si lahko izbere sam po svoji volji in ima tudi več prostosti v gibanju na prostem. To so zelo velike ugodnosti, ki močno olajšajo bivanje v ječi. V Kustodiji nisi sicer svoboden, toda ravnaš s teboj kot s človekom, katerega osebno čast je treba spoštovati.

pevski zbor zapel par točk, v prav lepem in jednatem govoru je g. prof. Fortuna orisal zgodovino našega naroda od časov rimske oblasti, dalje od vpadov Turkov, nadoblasti Nemcev, pa do prevrata. Navdušeno občinstvo je vzklikal o. r. Korošcu. Zaključili so naši vrli pevci s pesmijo „Slovenec sem“, nakar je vse občinstvo zapelo „Hej Slovenci“, državno himno.

Občinstvo se je navdušeno razšlo, narodne noše pa so odšle v Kranj na proslavo, kjer je vse dalo duška svojemu navdušenju.

Tudi pri nas raste narodna zavest in se prebija za kar nas vedno navdušuje in izpodbuja mladina iz pod Krekove gore sv. Jošta.

Vsem, ki ste sodelovali pri organizaciji in nastopu na proslavi, posebno g. prof. Fortuni se najvljudneje zahvaljuje kraj. org. JRZ. v Besnici.

Prosvetno društvo je primorano, da svojo loterijo, ki bi se predvidoma morala vršiti 13. junija, preloži na nedeljo dne 4. julija. Obveščamo vse, da morajo računati s prirejanjem svojih prireditev.

Vaak mesec od 3. do 10. teden ostankov
Svile, delenov, modno-volenih, kamgarna štorov, belega blaga, brisač, za rjuhe, oksfordov itd. — Zelo ugodne znižane cene!
Crobath — Kranj

GORICE

V soboto zvečer so tudi po naših hribih zagoreli kresovi, vzradovala se srca, osvežili spomini na veliki dan 30. V. 1917, ko je naš narodni voditelj dr. Anton Korošec, naslednik našega dr. Evan. Kreka, pred dunajskim parlamentom prebral majsko deklaracijo.

Spomin na 20 letnico tega velikega dogodka je Krajevna JRZ za občino Golnik priredila v Goricah proslavo v društveni dvorani, pri čemer je sodelovala goriška ter trsteniška fara ob nabito polni dvorani občinstva.

Ob okrašenih slikah naših velikih mož se je razvijal program, kateri je obstojal iz pevskih točk, deklamacij, govora (dr. Janko Arnejca) ter enodejanke „Naša pravda“. Za zaključek pa je zaorila po dvorani naša himna: „Hej Slovenci!“

Cela prireditev je na splošno prav dobro izpadla ter je bila živ dokaz slovenske zavesti ter neomajene zvestobe našemu voditelju dr. Antonu Korošcu.

Carški sel pride v nedeljo 6. junija ob 3. uri popoldne v našo dvorano in sicer v kino predstavi, katero priredi Prosvetno društvo. Kdo ne pozna vsebine filma, ki je vzeta iz knjige istega naslova, ki jo je izdala Mohorjeva družba? Pridite pogledat, ne bo vam žal! K obilni udeležbi vabi odbor.

Memento mori! Zalostno so peli goriški farni zvonovi svojo pogrebno pesem. Po težki dolgoletni bolezni je pretekli teden preminula Angela Markič. Bila je vnetja članica Marijine družbe, pri domačem ognjišču pa ljubeča soproga možu in nanadomestljiva mamica svojim nedoraslim otročičem. Neizprosna smrt jo je iztrgala iz objema ljubeče družine in jo presadila na večne božje njive. Ob preranem, s cvetjem posutem grobu so se poslavljali od svoje mamice neotlažljivi otročiči in potr mož. V lepem ginljivem nagovoru je jemal slovo od drage pokojnice bližnji sorodnik, njene tovarišice pevke pa so zapele pretresljive žalostinke. Kako je bila blagopokojnica priljubljena pri svojih vaščanih je pričala obilna udeležba na njeni zadnji zemeljski poti in prekrasno cvetje, s katerim so obsuli njen prerani grob. V tem težkem trenutku izrekamo žalajoči rodbini naše iskreno sožalje, blagopokojnici pa podéli Bog zaslužen plačilo v nebesih!

ČRNI VRH

Pred nekaj dnevi smo brali v „Slovenca“, da je največ jetičnih ljudi v Jugoslaviji, posebno v dravski banovini in to po mestih.

Misliti moramo, kako bi se temu vsaj deloma pomagalo, da bi se zdravstveno stanje našega naroda zboljšalo.

So pa v Sloveniji tudi kraji, kjer ni tuberkuloze. To so hribovski kraji, kakor je občina Crni vrh.

V tej občini naj bi se napravil sanatorij za jetične, posebno za mladino.

Posebno bi bilo prikladno v črnovrških dolomitih po našem mnenju jih imenujejo po krivici polhograjske Dolomite, dasi so vsi v občini Crni vrh. Tam naj bi se kje napravilo zdravilišče, posebno zato, ker je tam sončna stran teh hribov, a so tudi gozdovi, kamor bi se bolniki poleti hodili hladiti. Seveda bi morali o tej zadevi zdravnik odločiti. Potrebno pa je več takih sanatorijev posebno za ubožne ljudi, ker sami nimajo dovolj denarnih sredstev za drage sanatorije.

Dolžnost države in banovine je, da tudi za ubožne jetične ljudi oskrbita tako zdravilišče, saj so istotako pomoči potrebni, kakor bogatini. Tem je treba največ pomagati!

PREDOSLJE

Proslavo 20 letnice majske deklaracije smo privedli tudi pri nas v Predosljih. Ze zvečer so mogočni kresovi oznanjali, da bo drugi dan velik narodni praznik. In res, cela fara je veličastno proslavila majniško Besedo in njene glasnike. Ob pol 3. uri popoldne se je razvil velik sprevod izpred Brusarja, na čelu konjeniki, kolesarji, nato mladina. Za njimi so se zvrstile narodne noše, nato občinski odbor z županom na čelu, za njim pa moški in ženske. V sprevodu se je glasla slovenska pesem. Sprevod je krenil mimo Prosvetnega doma v cerkev k šmarnicam. Po cerkveni slovesnosti je bilo manifestacijsko zborovanje pred Domom, ki ga je otvorila slovenska narodna himna „Hej Slovenci“, nakar je sledil govor g. Joža Umnika.

Takoj po tem zborovanju, na katerem so se vrstile navdušene ovacije voditelju slovenskega naroda dr. Antonu Korošcu, nadškofu dr. A. B. Jegliču, pokojnemu dr. J. Ev. Kreku, se je vršila v domu slavnostna akademija, pri kateri so sodelovali pevski zbor s pesmimi: Bože pravde (prva točka), Slovenec sem, V gorenjsko oziram se skalnato stran, Oj zato, K petju oglasimo in Slovenka sem. Ljubka je bila dekliška deklamacija Naš čolnčič otmimo, jedrnat pa fantovska zborna deklamacija. Pozdravne besede je govoril g. župan I. Zabret, slavnostni govor pa šolski upravitelj g. R. Fajon. Deklamacija V pepelnici noči, ki jo je občuten deklamiral g. F. Januš, je užgala velik aplavz. Sledila je violinska točka nakar se je akademija zaključila s pesmijo Hej Slovenci in z vzkliki našemu narodnemu voditelju dr. Korošcu.

S to lepo proslavo je Predoslje dokazalo, da zna ceniti moše, ki so narod vodili v najtežjih trenutkih njegove usode in da izreka svojo znanost našemu vodji dr. A. Korošcu.

CERKLJE

Obisk dobimo. Zvedeli smo, da nas v nedeljo 6. t. m. obiše Prosvetno društvo iz Križev pri Trziču ter priredi v dvorani Ljudskega doma veselo spevoigro „Cevljar baron“: igra je zelo lepa in nam nudi tudi polno smeha. Obiše nas z njimi tudi naš nekdanji kaplan gospod Feliks, zato glejmo, da bomo pritegnili čimveč občinstva. Dvorana Ljudskega doma mora biti napolnjena do zadnjega kotička! — Dopoldan pa Križani naredijo božjo pot v Veleovo, kjer bo ob 10. uri sv. maša, ki jo bo opravil gospod Feliks. Začetek igre ob pol. 4. uri popoldne. Cerkljani udeležimo se igre v obilnem številu in pokažimo s tem, da znamo ceniti naše prosvetne prireditve.

Letošnji spomladanski velesejem

v Ljubljani od 5. do 14. junija bo obiskovalcem nudil celoten pregled naše domače proizvodnje, njenega napredka in novih izsledkov našega tvorčnega duha. Svoje izdelke pa bodo razstavile tudi inozemske tvrdke, zlasti onih panog, ki se pri nas še niso udomačile, kot n. pr. avtomobilska industrija itd. Primerno grupirano v posameznih paviljonih bodo razstavili: strojna in kovinska, lesna in tekstilna, papirna in kemična, živilska in usnjarska industrija in obrt. Naši napredni mizarški podjetniki bodo pokazali, da zmorejo ugoditi že najbolj razvajanemu okusu in najbolj praktičnim težnjam glede stanovanjske opreme. Bogato bo zastopana tudi mala obrt. Poleg splošnega dela razstave bodo prirejene letos tudi še sledeče specialne razstave: Gospodinjska v zvezi z modno revijo. Lovska, ki bo služila izbiri materiala za svetovno lovsko razstavo v Berlinu. Avtomobilska, katera naj v cilju razvoja motorizacije v naši državi predstavi širši javnosti najnovejše modele svetovnih znamk. Na razstavi „Živalce“ pa bodo rejci malih živali: perutnine, kuncev, kanarčkov in drugih eksotičnih ptičev pokazali, kakih smernic se je treba držati pri rejci teh živali.

Enkratni vstop na velesejske prostore bo stal Din 10.— skupine bodo imele znižano vstopnino. Velesejske legitimacije po ceni Din 25.— bodo omogočale 20 posetov in sicer 10 dnevnih in 10 večernih na veselični prostor, kjer bo poskrbljeno za najraznovrstnejšo zabavo.

Posetniki velesejma imajo 50% popust na železnici: pri postajni blagajni povejte, da greste v Ljubljano na velesejem, nakar dobite za Din 2.— še posebno rumeno izkaznico, da bo po obisku velesejma veljala vozna karta za brezplačen povratek. Na letalskih linijah 10% popust, na parobrodih „razred za razred“.

Razpis

Gasilska četa Predoslje razpisuje za oddajo vseh dovršitvenih del pri stavbi novega Gasilskega doma v Predosljih in sicer za navadna dela: zidarska, pečarska, elektrotehnična, mizarjska in steklarska.

I. pismeno ponudbeno licitacijo. Ponudbe naj se vložijo do 10. junija pri predsedniku g. Janku Likozarju v Predosljih, kjer

se dobe tudi vsa podrobna pojasnila in načrti. Zgoraj označena dela je izvršiti do 31. julija t. l. Vsak ponudbenik mora ob vložitvi ponudbe položiti od ponudbene vsote 20% varščine, bodisi v državnih papirjih, branilnih knjižicah ali v denarju.

Gasilska četa Predoslje,
dne 3. junija 1937.

Franc Umnik, tajnik Janko Likozar, predsed.

MALI OGLASI
Za vsako besedo v malih oglasih se plača 0-50 D. Najmanjši znesek je 6 Din

Otomane, divane, modroce in vsa v to stroko spadajoča dela vam nudi najceneje ter se priporoča Viktor Tonejz tapetnik, v hiši g. Koebeka.

Važno! Modroce, otomane, spalne divane i. t. d. izdeluje solidno in po nizki ceni BERNARD MAKŠ, tapetnik, Na skali 5 (v hiši g. Šipica).

Išče se dobro izvežbana šivilja, pomočnica takoj. Naslov v upravi.

Zeničev. Starejši dvovec, obrtnik in posetnik želi dopisovati pod označbo „Samostojnost“ na oglasni oddelek „Gorenjca“.

Sprejem dve gospodinjici na stanovanje. Naslov v upravi lista.

Kupim železen štedilnik. Naslov v upravi lista.

Drva in žaganje poceni na Rantovi žagi na Bistrici.

Poceni prodam novo trikrat glašeno harmoniko in rezervne glasove isto trikrat glašeno. Kozelj Alojzij Hotozev, Predvor.

Postrežnico iščem. Drogerija, Kranj.

Kupim nov ali rabljeno stružno mizo (Hobelbank) v dobrem stanju. Naslov v upravi.

Cviček

pravi dolenski, dobite pri Centralni vinarni v Ljubljani, Frankopanska ulica 11.

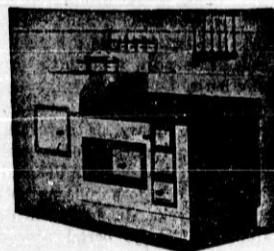
Pozor!

Kdor zida hišo ali preureja stanovanje!

Svetujem Vam, da se obrnete, če rabite in želite biti res dobro postreženi v pečarski stroki, na spodaj podpisano tvrdko. Štedilnike vseh vrst in velikosti. Lončene peči, visoke krušne (kmečke) v vseh velikostih in barvah. Ploščice bele in barvaste za oblaganje štedilnikov, mesarij, kuhinj, kopalnic itd. Vse to dobavljamo in postavljamo ter popravljamo vsa v to stroko spadajoča dela najceneje in najsolidneje domača tvrdka

Oselji Vinko

pečarski mojster,
Kranj, Mestni trg 18!

ZAHVALA

vsem, ki so mojo drago, nepozabno soprogo, mater, sestro

Angelo Markič roj. Logar soprogo posestnika

spremili na njeni zadnji poti, jo obsuli s prekrasnim cvetjem in z nami iskreno sočustvovali. Posebej se zahvalujemo prečastiti duhovščini za tolažbo in podeljena tolažila sv. vere, g. šefu Dr. Robertu Neubauerju za požrtvovalni in dolgotrajni trud, g. J. Markiču za poslovljni govor in pevkam za pretresljive žalostinke. Zahvalo smo dolžni vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so v obilnem številu spremili pokojnico na njeni zadnji poti.

Goriče, dne 31. maja 1937.

Zalujoča rodbina Markič.